

BENTE A. SVENDSEN

FLERSPRÅKLIGHET

TIL BEGEISTRING
OG BESVÆR

GYLDENDAL

BENTE AILIN SVENDSEN

FLERSPRÅKLIGHET

TIL BEGEISTRING OG BESVÆR

© Gyldendal Norsk Forlag AS 2021

1. utgave, 1. opplag 2021

ISBN 978-82-05-54804-6

Omslagsdesign: Gyldendal Akademisk

Layout: Bøk Oslo AS

Sats: HAVE A BOOK

Brødtekst: Minion 10,5/15 pkt

Alle henvendelser om boken kan rettes til

Gyldendal Akademisk

Postboks 6730 St. Olavs plass

0130 Oslo

www.gyldendal.no/akademisk

akademisk@gyldendal.no

Denne boka er finansiert av Norges forskningsråd gjennom ordningen Sentre for fremragende forskning, prosjekt nummer 223265, og Institutt for lingvistiske og nordiske studier, Universitetet i Oslo. Forfatteren har dessuten mottatt støtte fra Det faglitterære fond.

Det må ikke kopieres fra denne boken i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Alle Gyldendals bøker er produsert i miljøsertifiserte trykkerier.

Se www.gyldendal.no/miljo

Forord

Flerspråklighet – til begeistring og besvær tar utgangspunkt i det at flerspråklighet ofte fremstilles som en ressurs, i mediene, i læreplaner og i offentlige dokumenter, gjerne uten at det vises hvordan, eventuelt når og for hvem flerspråklighet er en ressurs. *Flerspråklighet – til begeistring og besvær* ser på flerspråklighet både på individ-, gruppe- og samfunnsnivå. Boka inkluderer både et kognitivt eller psykolingvistisk og et sociolingvistisk eller språksosiologisk perspektiv på flerspråklighet. Sociolingvistisk viser den at flerspråklighet *kan* være en ressurs for noen, noen ganger, men ikke alltid og ikke for alle, og at dette avhenger av samtidige og historiske prosesser. Boka tar opp det å lære to eller flere språk. Den gjør rede for hva flerspråklig kompetanse er, og hva som kjennetegner det å bruke flere språk i ulike sammenhenger. Den tar også opp fordeler og ulemper som er og har vært knyttet til flerspråklighet. Boka omhandler flerspråklighet i familien, i opplæringen, på arbeidsplassen, i mediene og i det offentlige rom. Den tar også opp forholdet mellom språk og identitet(er) blant unge. I et kognitivt eller psykolingvistisk perspektiv inkluderer boka den senere forskningsdebatten om hvorvidt flerspråklighet utgjør en kognitiv ressurs, og den tar også

opp ulike språklig-kognitive aspekter ved flerspråklig tilegnelse. I tillegg inkluderer boka et didaktisk perspektiv og presenterer ulike metoder for hvordan man kan synliggjøre og ta i bruk elevenes mangfoldige språkkompetanse for lærings- og undervisningsformål, også når man som lærer ikke behersker elevenes førstespråk.

Boka passer for alle som er interessert i å lære om flerspråklighet, for eksempel studenter, lærere og forskere. Den vil være aktuell på BA- og MA-nivå på en rekke utdanningsprogram der kunnskap om flerspråklighet eller språk i det flerkulturelle samfunnet er relevant, ikke minst i lærer- og lektorutdanningen. Boka er et forskningsbidrag i den forstand at mange av de dataene som presenteres – enten som eksempler eller ved grundigere analyser – publiseres for første gang eller er samlet inn spesielt for denne boka. *Flerspråklighet – til begeistring og besvær* vil også være aktuell for et allment språk- og kulturinteressert publikum.

Det finnes andre norske bøker som behandler ulike aspekter ved to- eller flerspråklighet, som for eksempel Bull og Lindgren (2009), Danbolt, Alstad og Randen (2018), Hvistendahl (2009), Engen og Kulbrandstad (2008), Sandøy, Brunstad, Hagen og Tenfjord (2011), Wagner, Strömqvist og Uppstad (2008) og Øzerk (2016). Det finnes dessuten en introduksjonsbok i sosiolingvistik, *Språkmøter* (Mæhlum, Akselberg, Røyneland og Sandøy 2008), som har inkludert et kapittel om flerspråklighet. Språkkontakt mer generelt i Norge er behandlet blant annet i Mæhlum (2007), og i samiske områder i blant annet Evjen og Myrvoll (2015) og Johansen (2009). Selv om man kan finne liknende temaer i disse bøkene, skiller *Flerspråklighet – til begeistring og besvær* seg fra de aktuelle bøkene ved at den trekker veksler både på den tradisjonelle to- eller flerspråklighetsforskningen og andrespråks- og fremmedspråksforskningen. *Flerspråklighet – til begeistring og besvær* anlegger med andre ord en bred forståelse av flerspråklighet. Den skiller seg dessuten fra tidligere bøker ved at den tar utgangspunkt i det at flerspråklighet ofte fremheves som en ressurs

i ulike sammenhenger, og gjennom å inkludere både et sosiolingvistisk og et psykolingvistisk perspektiv på flerspråklighet i et samtidig og historisk perspektiv. Dataene som presenteres, er primært hentet fra Norge, mens forskningslitteraturen det refereres til, er både nasjonal og internasjonal. Boka tar imidlertid *ikke* opp det relativt omfattende testregimet som eksisterer i opplæringen, heller ikke ulike former for testing eller kartleggingsverktøy for å vurdere språkkompetanse (se f.eks. Bøyesen 2017; Egeberg 2016).

For å gjøre fremstillingen mer pedagogisk er det inkludert faktabokser og «Visste du at?»-bokser som oppsummerer og tilfører stoff til de emnene som er tatt opp i den løpende teksten. I tillegg er det for dem som er interessert, inkludert ulike oppgaver og forslag til videre lesing. I boka har jeg latt stemmene til ulike mennesker komme frem – stemmene til barn, unge, foreldre og lærere – for ikke å bare omtale eller beskrive to- eller flerspråklighet fra en forskers eller en betrakters perspektiv. Det er særlig Antoinette og Julian som går igjen i boka. De er født i Oslo av filippinske foreldre. Jeg har samlet inn data fra dem ved tre anledninger over en periode på 15 år, fra de var åtte–ni år til de var 24 år. Jeg har dessuten ønsket gjennom bilder å gi liv til det stoffet som presenteres. De personene som er med, har gitt sitt samtykke, og opphavsrettigheter er klarert og omtales i tilknytning til bildene. For å vise frem noe av det språklige mangfoldet i Norge i dag er det tatt med konkrete eksempler på andre språk. Et par av filmene det henvises til, er tilgjengelige på forfatterens hjemmeside.

Det er mange som har bidratt til å gjøre denne boka mulig. Jeg vil først og fremst takke Gyldendal Akademisk og Anders Einseth som oppfordret meg til å skrive denne boka, og som inspirerte meg nettopp ved å undre seg over hvordan og på hvilke måter flerspråklighet er en ressurs. En stor takk til Ann-Christin Børstad, som overtok etter Einseth, for hennes uvurderlige blikk, kommentarer og entusiasme for bokprosjektet. Hun har

veiledet meg på en glimrende måte for å ferdigstille og produsere boka. En stor takk til Ingunn Blindheim, som har lest korrektur. Takk til Norsk Faglitterær forfatter- og oversetterforening som gav meg stipend slik at jeg kunne finne rom til å skrive i fred og ro – som på vakre Munkedal Herregård. Takk til Institutt for lingvistiske og nordiske studier som gav meg forskningstermin slik at jeg kunne skrive ferdig boka. Jeg vil også takke min gode og utrettelige samarbeidspartner gjennom mange år, Ingunn I. Ims, førsteamanuensis ved Universitetet i Sørøst-Norge. Sammen med kunsthistoriker og forfatter Tommy Sørbø og Tank Design utviklet, produserte og designet vi språkutstillingen *Oslo sier. Språk i byen*, som stod på Bymuseet i perioden 2016–2018. Utstillingen var finansiert av Senter for flerspråklighet, Universitetet i Oslo, i samarbeid med Bymuseet og Språkrådet. Arbeidet med utstillingen inspirerte meg i skrivingen av denne boka, og noen elementer fra utstillingen har jeg inkludert her. Jeg vil også takke min tidligere foreleser og senere kollega, Else Ryen, for godt samarbeid, både i arbeid med å utvikle og gjennomføre prosjektet *Ta tempen på språket!* og i forbindelse med aktiviteter til Forskningstorget i 2014, aktiviteter som vi også tok inn i utstillingen *Oslo sier*. Jeg vil takke Daniel Youseph Rahali for et godt og langt samarbeid og vennskap gjennom de siste femten årene, og ikke minst for hans utvikling av en modell for sosial differensiering i kapittel 7. En stor takk til Julian og Antoinette og alle andre som gjennom hele yrkeslivet har gitt meg innblikk i sin flerspråklige virkelighet. Takk til den anonyme fagfellen for særdeles grundige, svært nyttige og uvurderlige kommentarer. Ansvar for eventuelle feil og mangler er selvsagt mitt eget. Takk til Ane Ylje Opedal Theimann for fakta om *popkorn* i Latin-Amerika og Rune Svarverud om kinesisk (kap. 4). Takk til Jenny, Simon og Ludvig som holder meg oppdatert om nye ord i norsk.

Universitetet i Oslo, 6. desember 2020

Bente Ailin Svendsen

*Til minne om min snille, flotte, åpne og kvikke bestemor,
Kari Pauline Mikaelsen (f. Sletterød 1918–d. 2020), som tok
imot flyktninger både fra Ungarn i 1956 og fra Horten i 1940.*

Innhold

INNLEDNING FLERSPRÅKLIGHET SOM «RESSURS»	15
KAPITTEL 1 ÉN NASJON – FLERE SPRÅK	23
Verdens språk	23
Diglossi: Et språks markedsverdi og språkideologier	26
Engelsk som verdensspråk	30
Det flerspråklige Norge	33
Historisk flerspråklighet i Norge	34
Språklov 2020	46
KAPITTEL 2 FLERSPRÅKLIGHET DEFINERT	51
Den flerspråklige vendingen	51
To- eller flerspråklighet på individnivå: Ulike definisjoner	54
Hva er morsmål?	56
KAPITTEL 3 TILEGNELSE OG BRUK AV FLERE SPRÅK	63
Komplementaritetsprinsippet	63
Tospråklighet som førstespråk og tidlig andrespråkstilegnelse	65
Tilegnelse av tre språk – endringer over tid	69
Bruk av flere språk – kodeveksling, (trans)språking og språkmodus	71
Flerspråklighet = kognitive fordeler?	83
Effekten av tospråklighet på kommunikative ferdigheter hos små barn ...	89

KAPITTEL 4 Å LÆRE ET ANDRESPRÅK OG/ELLER ET FREMMEDSPRÅK	93
Strategier for å lære et andrespråk og/eller et fremmedspråk	94
Språkferdigheter og kommunikativ kompetanse	96
Er noen språk vanskeligere å lære?	100
Tilegnelsesrekkefølge	104
Finnes det en kritisk grense for språklæring?	106
Spesifikke språkvanser eller forsinket andrespråkstilegnelse?	108
 KAPITTEL 5 FLERSPRÅKLIGHET TIL BESVÆR – ET HISTORISK RISS	113
«Rasehygiene» og negative oppfatninger av tospråklighet	113
Flerspråklighet i en nasjonal diskurs	116
Forestillingen om et «rent» og «ekte» språk i en nasjonal diskurs	119
Flerspråklighet i en pluralistisk diskurs	121
 KAPITTEL 6 ÉN FAMILIE – FLERE SPRÅK	130
Strategier for å lære barn to eller flere språk	130
Familiespråkpolitikk: Tre eksempler fra flerspråklige familier	133
Flerspråklighet i norske hjem	149
 KAPITTEL 7 FLERSPRÅKLIGHET OG IDENTITET BLANT UNGE	153
Språk og sosial(e) identitet(er)	153
Språk og identitet(er): Unge i flerspråklige bymiljøer	158
Slangord, holdninger til engelsk, språk og identitet(er) i sosiale medier	168
Barn og unge kan og ønsker å lære flere språk	174
 KAPITTEL 8 FLERSPRÅKLIGHET I OPPLÆRINGEN	181
Rammer for flerspråklighet i grunnopplæringen	181
Tospråklige opplæringsprogram og skolesuksess	187
Forvaltning av og holdninger til flerspråklighet i opplæringen	188
Flerspråklig pedagogikk: prinsipper og metoder	195

KAPITTEL 9 FLERSPRÅKLIGHET I ARBEIDSLIVET	209
Mangfoldige arbeidstakere og arbeidsgiveres forventninger	209
Flerspråklighet i bygge- og anleggsnæringen	212
Flerspråklighet i helsesektoren	216
Engelsk i norsk næringsliv	221
Engelsk og norsk i academia	222
KAPITTEL 10 FLERSPRÅKLIGHET I MASSEMEDIENE	229
Medienes fremstilling av flerspråklighet	229
Medienes fremstilling av «kebabnorsk»	236
KAPITTEL 11 FLERSPRÅKLIGHET I DET OFFENTLIGE ROM	243
Lingvistiske landskap	243
Flerspråklige landskap: Oslo øst og vest, Voss og Gáivuotna/Kåfjord/Kaivuonon	247
KAPITTEL 12 FLERSPRÅKLIGHET – TIL BEGEISTRING OG BESVÆR	253
TRANSKRIPSJON	263
SUMMARY IN ENGLISH	264
LITTERATUR	265
STIKKORDREGISTER	299

INNLEDNING

Flerspråklighet som «ressurs»

jeg vil vel si at fordi vi da har hatt tre språk [...] at vi sånn sett er ganske ressurssterke der [...] det er jo en stimulering for hjernen rett og slett (.) det er det og [...] det er jo såå mye vanskeligere å lære språk jo eldre du blir (.) synes hvert fall jeg da (Antoinette, 24 år)

Antoinette er født og oppvokst i Oslo med foreldre som flyttet til Norge fra Filippinene på 1980-tallet. Fra hun var liten, har Antoinette lært norsk, engelsk og tagalog, et av de største språkene på Filippinene. Det er familiemedlemmenes kompetanse i disse tre språkene hun viser til når hun sier at de er «ganske ressurssterke der». Antoinettes sitat er fra et intervju jeg gjorde med henne da hun var 24 år. Den første gangen jeg intervjuet henne, gikk hun i tredje klasse på en skole i Oslo (Svendsen 2004). Antoinettes opplevelse av flerspråklighet som ressurs er helt i tråd med hva de fleste språkforskere mener, nasjonalt og internasjonalt (f.eks. Bialystok og Sullivan 2017; Canagarajah 2013; Garçia og Li Wei 2013, 2019; Heller 2007; Hélot, Frijns, Gorp og Sierens 2018; Engen og Kulbrandstad 2008; Ryen og Simonsen 2015; Svendsen 2009).

Flerspråklighet som ressurs løftes også frem i mediene og i utdannings- og integreringspolitiske dokumenter. I mediene er det særlig effekten av tospråklighet på kognitive funksjoner som fremheves, som at tospråklighet kan utsette symptomer på demens (f.eks. Forskning.no 2014; The Guardian 2016, 2018, VG 2014, se kap. 3 og 10). I sentrale politiske styringsdokumenter for norsk integrasjonspolitikkk som for eksempel Meld. St. 6 (2012–2013, s. 10) heter det at flerspråklighet «er en ressurs, og språklig og kulturelt mangfold må anses som en naturlig og positiv del av dagens barnehage og skole». I den overordnede delen i *Kunnskapsløftet 2020* som angår verdier og prinsipper for grunnopplæringen, heter det at alle «elever skal få erfare at det å kunne flere språk er en ressurs i skolen og i samfunnet» (Utdanningsdirektoratet 2020a). Disse eksemplene er kun noen få av mange eksempler på at flerspråklighet fremheves som en ressurs. Det er imidlertid slik at man sjelden aktualiserer, eksemplifiserer eller gjør rede for *hva* som ligger i det at flerspråklighet er en ressurs, som *hvordan* og *hvorfor* flerspråklighet er en ressurs eller *for hvem* og *i hvilke sammenhenger*. Det er disse temaene som vi tar opp i denne boka.

Ordet *ressurs* kommer fra fransk, som igjen stammer fra det latinske ordet *resurgere* ('stige opp igjen') og betyr 'hjelpkilde' eller 'reserve'. Forstått slik utgjør flerspråklighet en språklig reserve eller et hjelpemiddel, enten i seg selv og/eller for (å oppnå) noe annet. Flerspråklighet som ressurs kan forstås både i et språklig-kognitivt eller et psykolingvistisk perspektiv og i et sosiolingvistisk eller et språksosiologisk perspektiv. Et *psykolingvistisk perspektiv på ressurs* innebærer at det å kunne flere språk utgjør en kognitiv reserve eller et kognitivt hjelpemiddel som kan bidra for eksempel til økt forståelse i ulike sammenhenger. Mulige kognitive effekter av flerspråklighet er ett av temaene i kapittel 3. Et *sosiolingvistisk* eller et *språksosiologisk perspektiv på ressurs* anser flerspråklighet som en ressurs eller et hjelpemiddel i sosiale og/eller institusjonelle sammenhenger, som at det å kunne flere språk utgjør en kapital i et globalisert arbeidsliv, og

som kan omsettes til ulike former for symbolsk og økonomisk kapital. Et sosiolingvistisk perspektiv på flerspråklighet som ressurs – eller som en byrde – aktualiseres i flere kapitler i boka. Flerspråklighet i et ressursperspektiv innebærer altså at man besitter eller er i ferd med å erverve et foretrukket gode. Da er det logisk å spørre hvorvidt dette er tilfellet, eventuelt på hvilke måter og for hvem. *Flerspråklighet – til begeistring og besvær* omhandler to- eller flerspråklighet både fra et slikt psykolingvistisk og et sosiolingvistisk perspektiv. Boka tar opp flerspråklighet på individ-, gruppe- og samfunnsnivå. Det vil si at den tar opp hva som kjennetegner flerspråklig tilegnelse, kompetanse og det å bruke to eller flere språk i ulike sammenhenger. Boka presenterer en pågående debatt i forskningen om i hvilken grad det er to- eller flerspråkligheten i seg selv som bidrar til kognitive fordeler, eller om slike forskningsresultater snarere skyldes andre faktorer, som utdanning, sosioøkonomiske forskjeller, eller det faktum at forlag og tidsskrift har en tendens til ikke å publisere negative funn eller null-funn. Boka tar opp diskriminering og «fornorsking» eller assimilering av språklige minoriteter. Videre viser den hvordan barn, unge og voksne i familien, på skolen, i fritiden og på arbeidsplassen bruker flere språk, og hvordan de forholder seg til sin egen og andres flerspråklighet. Boka tar også opp språklig mangfold i verden i dag, engelskens posisjon i verden og i Norge, og dessuten hvordan flerspråkligheten forvaltes i offentligheten, i bybildet, i mediene, i opplæringen og på arbeidsplassen. Boka har med andre ord et vidt sikte. Derfor er noen temaer grundigere behandlet enn andre.

Boka er ment å gi en inngang til temaer som er sentrale i flerspråklighetsforskningen. Det å være «tospråklig» eller «flerspråklig» er, som vi skal se i kapittel 2, et definisjonsspørsmål. I denne boka anlegger vi en bred forståelse av hva flerspråklighet er. Flerspråklighet omfatter det å lære to eller flere språk fra fødselen av, såkalt *samtidig* eller *simultan to- eller flerspråklighet*. Betegnelsen *flerspråklighet* omfatter også det å ha

lært et andrespråk og/eller fremmedspråk etter at et førstespråk er (mer eller mindre) etablert, såkalt *andrespråkstilegnelse* (*suksessiv to- eller flerspråklighet*). Vi pleier å skille *andrespråk* fra *fremmedspråk* ut fra konteksten språkene læres i. Forskjellen går ofte på om man er bosatt eller ikke i det eller de land(ene) språket vanligvis brukes. Fremmedspråk betegner tradisjonelt språk som læres utenfor land og områder der språket vanligvis er i bruk. Urdu vil for eksempel kunne være et fremmedspråk i skolen, samtidig som det er førstespråket til mange elever og et minoritetsspråk i Norge. Termene andrespråk og fremmedspråk betegner altså språk man har tilegnet seg *etter* at et førstespråk er mer eller mindre etablert, uavhengig av om det er det andre eller fjerde språket. Dersom man lærer to eller flere språk samtidig fra fødselen av, betegnes dette som å ha to eller flere språk som førstespråk. Den internasjonale forskningen har tradisjonelt holdt disse forskningsområdene, det vil si tospråklighetsforskning og andre-/fremmedspråksforskning, relativt adskilt. Her skiller den nordiske andrespråksforskningen seg fra den internasjonale ved nettopp å inkludere to- og flerspråklighetsforskning (Golden, Kulbrandstad og Tenfjord 2007; Svendsen 2018a). Dette skyldes blant annet at fagmiljøet i Norden ikke har vært så stort, og at det ofte har vært andrespråksforskere som har studert ulike aspekter ved to- eller flerspråklig tilegnelse og bruk. Dette har endret seg noe de siste årene, blant annet gjennom etableringen av Senter for flerspråklighet i 2013, et senter for fremragende forskning ved Universitetet i Oslo. I denne boka legger vi til grunn et integrert syn på flerspråklighet, det vil si at vi inkluderer individers totale språklige repertoar, det være seg kompetanse i førstespråk, andrespråk og/eller fremmedspråk. I boka trekker vi veksler både på to-/flerspråklighetsforskningen og på andre-/fremmedspråksforskningen, og omtaler dem, når ikke annet er sagt, som «flerspråklighetsforskning». Det fremgår imidlertid underveis når de respektive forskningsområdene blir aktualisert.

Kunnskap om flerspråklighet er mer aktuelt nå enn noensinne. På den ene siden stiller et globalisert arbeidsliv krav til økt og variert språk- og kulturkompetanse hos arbeidstakerne. EU prioriterer for eksempel flerspråklighet under mottoet «forent i mangfold». Mottoet symboliserer viktigheten av språklig mangfold og språklæring i det europeiske prosjektet. Det heter for eksempel at språk forener mennesker og muliggjør tilgang til andre land og kulturer. Språkkompetanse fremmer interkulturell forståelse, og muliggjør mobilitet og det å ansette på tvers av landegrenser. Økt språkkompetanse bidrar dessuten til økt økonomisk konkurransedyktighet. Svake språkkunnskaper derimot kan føre til at firmaer og selskaper mister internasjonale kontrakter, og det kan hindre mobilitet (EU 2019). På den annen side strever Europa med å forholde seg til migranter, og det uttrykkes ofte en frykt for manglende integrering, økte sosiale forskjeller og manglende muligheter for sosial mobilitet og deltakelse i arbeidslivet. Mange med innvandrerbakgrunn inkluderes i den såkalte NEET-statistikken («Neither in Employment nor in Education and Training») (Eurostat 2018, Bø og Vigran 2015). Det er for eksempel slik at arbeidsledigheten er høyere for utenlandsfødte skandinaviske beboere enn for dem som er født i Skandinavia (Eurostat 2018). Dette reflekterer en manglende evne til å integrere innvandrere i arbeidslivet. Statistikk viser at i nesten alle medlemslandene i EU, inkludert Norge, skårer elever i skolen med innvandrerbakgrunn generelt sett lavere enn dem som ikke har det (OECD, PISA 2019). Resultatene på de nasjonale prøvene i fagene norsk, regning og engelsk på 5., 8. og 9. trinn viser at både innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt sett skårer lavere enn øvrige elever på de fleste prøvene. Unntaket er engelsk på 5. trinn, der flest innvandrere er på det høyeste nivået (Sandnes 2017). Det er slik at så godt som alle elever som avslutter grunnskolen, fortsetter i videregående utdanning (Sandnes 2017). Det er imidlertid en større andel innvandrererelever som slutter underveis enn det norskfødte med

innvandrerforeldre og øvrige elever gjør. I alle gruppene er det flere gutter enn jenter som slutter under videregående opplæring, og så mange som én av tre innvandregutter slutter (Kirkeberg mfl. 2019). Det er med andre ord viktig å fokusere på forhold som kan bidra til å få unge menn med innvandrerbakgrunn til å fullføre videregående utdanning. Det å fokusere på språkets rolle og språksosiale forhold i denne sammenhengen – som karakteristiske trekk ved flerspråklig tilegnelse, kompetanse og bruk – kan være ett av flere slike forhold.

Når det gjelder norskfødte barn med innvandrerforeldre, har disse generelt sett gjort en klassereise i forhold til sine foreldre med tanke på utdanning, og det er særlig de unge kvinnene som klatrer mest (Kirkeberg mfl. 2019). Vi vet at norskfødte barn av innvandrere, det vil si ca. 150 000 i alderen 16–39 år, likner på resten av befolkningen (Dalgard 2018). De har tillit til det politiske og det juridiske systemet og til politiet, og de er i større grad innrullert i høyere utdanning enn det den øvrige befolkningen er (44 prosent mot 35 prosent, Dalgard 2018). Imidlertid har så mange som 27 prosent opplevd rasisme eller diskriminering på grunn av sin innvandrerbakgrunn, både på arbeidsplassen, i jobbsøking, i utdanning eller i helsevesenet. Norskfødte barn av innvandrere uttrykker at de har lavere tillit til sine medmennesker enn resten av befolkningen. Når det gjelder befolkningen for øvrig, har disse tillit til innvandrere, men så mange som 1 av 4 anser innvandrere som en kilde til usikkerhet. Like mange mener at innvandrere misbruker det norske velferdssystemet (Strøm 2019). Denne boka er ment som et bidrag til å øke kunnskap om flerspråklighet som følge av den senere tids innvandring, men også kunnskapen om den historiske flerspråkligheten. Et økt kunnskapsgrunnlag kan bidra til å styrke en gjensidig tillit mellom minoriteter og majoriteter. I det neste kapittelet tar vi opp flerspråklighet på et globalt nivå, for deretter å gjøre greie for språksituasjonen i det flerspråklige Norge i en historisk og samtidig sammenheng.